

Sygn. akt III AUa 42/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 grudnia 2014 r. sygn. akt VI U 843/14

1. oddala apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz R. P. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Urszula Iwanowska SSA Anna Polak

III A Ua 42/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił R. P. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony udokumentował na dzień 1 stycznia 1999 r. okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 8 lat, 7 miesięcy i 19 dni, zamiast wymaganych co najmniej 15 lat.

W odwołaniu od powyższej decyzji R. P. podniósł, że w całym okresie od 1 sierpnia 1976 r. do 31 października 1988 r. pracował w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza w Zakładach (...) w G..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu R. P. prawo do emerytury od dnia 6 sierpnia 2014 r. (punkt I) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II).

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

R. P. urodził się w dniu (...)

W okresie od 1 września 1969 r. do dnia 31 października 1988 r. ubezpieczony pracował w Zakładach (...) w G. na stanowiskach: ucznia, montera, spawacza i ustawiacza maszyn do obróbki skrawaniem na spawalni. Jako spawacz pracował co najmniej od dnia 14 czerwca 1973 r. do dnia 30 listopada 1979 r.

W okresie od 2 listopada 1988 r. do 31 grudnia 1990 r. był zatrudniony w (...) Usługowej Spółdzielni Pracy w G. na stanowisku spawacza.

W okresie od 2 stycznia 1991 r. do 9 sierpnia 1991 r. i od 23 października 1991 r. do 31 maja 1997 r. był zatrudniony w spółce cywilnej (...) w G. na stanowisku spawacza.

W okresie od 1 czerwca 1997 r. do 18 stycznia 1998 r. i od 12 maja 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. był zatrudniony w spółce cywilnej (...) w G. na stanowisku spawacza.

W dniu 14 lipca 2014 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury. Na dzień złożenia wniosku posiadał okres ubezpieczenia wynoszący łącznie 29 lat, 13 i dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.; powoływana dalej jako ustawa emerytalna) oraz § 1 ust. 1, § 2 ust. 1 i 2, § 3 i 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 7, poz. 21 ze zm.; powoływana dalej jako: rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że w myśl powołanych przepisów przesłankami uzyskania przez R. P. prawa do emerytury były: osiągnięcie wieku 60 lat, co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach i brak członkostwa w OFE.

Jednocześnie Sąd Okręgowy miał na uwadze, że okolicznością sporną, podlegającą rozstrzygnięciu w niniejszym postępowaniu było, czy ubezpieczony posiadał wymagany okres pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał, że R. P. wykazał jedynie 8 lat, 7 miesięcy i 19 dni okresów pracy w szczególnych warunkach i odmówił uznania za taką pracę okresu zatrudnienia od 1 września 1969 r. do 31 października 1988 r.

Mając powyższe na uwadze sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z przesłuchania świadków i ubezpieczonego na okoliczność wykonywania przez niego pracy w warunkach szczególnych w Zakładach (...) w G.. R. P. zeznał, że w tych Zakładach rozpoczął jako uczeń, a następnie był monterem i po skończeniu kursu - spawaczem. Przyznał, że od 1 grudnia 1979 r. był ustawiaczem maszyn do obróbki skrawaniem na spawalni. Zeznania te potwierdzili świadkowie. Świadek B., który pracował najdłużej z ubezpieczonym (1972-1988) zeznał, że P. był spawaczem, a następnie ustawiaczem, ale na spawalni. Świadek R. (1973-1988) zeznał, że ubezpieczony pracował na wydziale mechanicznym, który dzielił się na obróbkę, montaż i spawalnię. Przyznał, że wnioskodawca ze spawalni przeszedł na obróbkę. Świadek W. potwierdził, że wydział mechaniczny dzielił się na obróbkę, montaż i spawalnię. Zeznał, że P. był spawaczem, a nie ustawiaczem. Przyznał, że maszyn do obróbki skrawaniem, tj. tokarek, frezarek, wiertarek

czy szlifierek nie było na spawalni. Świadek B. pracował z ubezpieczonym tylko 7 lat (1978-1985) i zeznał, że P. był spawaczem i nie pracował jako ustawiacz. Świadek D. był mistrzem na wydziale mechanicznym i pracował z ubezpieczonym w latach 1984-1988. Zeznał, że wydział mechaniczny składał się z obróbki, montażu i spawalni. Przyznał, że P. był spawaczem i brygadzystą spawaczy na spawalni, a potem ustawiaczem na obróbce. Świadek B. pracował z wnioskodawcą od 1980 r. do 1988 r., zeznał, że P. był spawaczem elektrycznym i nie pracował na obróbce jako ustawiacz.

Sąd Okręgowy dopuścił też dowód z dokumentów w aktach osobowych wnioskodawcy. Wynikało z nich, że po okresie nauki w szkole przyzakładowej i krótkim epizodzie pracy w charakterze monter R. P. uzyskał uprawnienia do spawania elektrycznego (14 czerwca 1973 r.) i rozpoczął prace w tym charakterze na spawalni. Spawaczem był do 30 listopada 1979 r. W dniu 28 listopada 1979 r. wystąpił z wnioskiem o przeniesienie go na stanowisko ustawiacza i od 1 grudnia 1979 r. został ustawiaczem maszyn do obróbki skrawaniem na wydziale mechanicznym. Jako ustawiacz pracował do końca zatrudnienia w Zakładach (...).

Oceniając materiał dowodowy sąd pierwszej instancji uznał, że najbardziej wiarygodne są dowody z dokumentów, które pochodzą z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) w G.. Wynikało z nich niezbicie, że co najmniej od dnia 14 czerwca 1973 r. (wnioskodawca twierdził, że także wcześniej, a książka spawacza wskazuje, że od dnia 5 marca 1973 r.) do dnia 30 listopada 1979 r., czyli przez 6 lat, 5 miesięcy i 16 dni ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach jako spawacz. Potwierdził to w swoich zeznaniach wnioskodawca. Wynikało to także z zeznań świadków. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków i ubezpieczonego, że spawaczem był on po dniu 30 listopada 1979 r. Zeznania te sprowadzały się do głoślowanego twierdzenia, że pomimo zmiany angażu ze spawacza na ustawiacza, skarżący nadal był spawaczem na spawalni. Zeznania te stały w rażącej sprzeczności z dokumentami z akt osobowych wnioskodawcy, z których jednoznacznie wynikało, że od dnia 1 grudnia 1979 r. został o ustawiaczem maszyn do obróbki skrawaniem, czyli tokarek, szlifierek, frezarek i wiertarek, a takich maszyn na spawalni nie było. Nie mógł on zatem pracować w szkodliwych warunkach na spawalni.

W świetle powyższych dowodów, w ocenie sądu meriti nie ulegało wątpliwości, że w okresie od 16 czerwca 1973 r. do 30 listopada 1979 r. ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach, a praca przy spawaniu ujęta została w dziale XIV pkt. 12 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Okres ten wynoszący 6 lat, 5 miesięcy i 16 dni łącznie z uznanym okresem 8 lat, 7 miesięcy i 19 dni, dawał w sumie 15 lat, 1 miesiąc i 5 dni pracy w warunkach szczególnych.

Tym samym analizując całość zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego należało uwzględnić, gdyż R. P. spełnił warunki do przyznania mu prawa do emerytury. Sąd ten przyjął, że przez ponad 15 lat wykonywał pracę w szczególnych warunkach i posiada również 25-letni wymagany okres zatrudnienia.

Dlatego też działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. sąd pierwszej instancji zmienił zaskarżony wyrok i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury w wieku obniżonym. Jednocześnie sąd ten orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w wyniku błędnego przyjęcia, że sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego w Zakładach (...) w G., w tym od 16 czerwca 1973 r. do 30 listopada 1979 r. potwierdzają wykonywanie przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach na stanowisku spawacza, podczas gdy zaoferowana dokumentacja pracownicza ubezpieczonego, w szczególności: umowa o pracę z dnia 1 września 1969 r., angaż z dnia 24 lipca 1972 r., protokół z egzaminu kwalifikacyjnego nr(...)z dnia 11 października 1972 r., angaż z dnia 17 października 1972 r., dokument przyjęcia do pracy, znak: (...), z dnia 19 stycznia 1973 r., zmiana umowy o

pracę z 10 grudnia 1979 r., angaż z dnia 10 grudnia 1979 r., zmiana umowy o pracę z dnia 1 listopada 1980 r., angaż z dnia 1 grudnia 1980 r., protokół z egzaminu kwalifikacyjnego nr(...)z maja 1982 r., angaż z dnia 4 czerwca 1982 r., karta obiegowa zmiany z dnia 22 października 1988 r. oraz zgłoszenie do egzaminu kwalifikacyjnego na wyższą grupę zaszerogowania - 10. grupy, potwierdzające 13 lat praktyki w zawodzie, dokumentują zatrudnienie ubezpieczonego na stanowiskach: monter części ciągnikowych, ślusarz, ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem bez wskazania pracy w charakterze spawacza i nie dowodzą spełnienia przez ubezpieczonego przesłanki, dotyczącej posiadania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego co najmniej 15 lat, a także pominięcie treści zaoferowanej książeczki spawacza Nr (...) z dnia 26 lipca 1973 r., co skutkowało błędną kwalifikacją rozpatrywanego stanu faktycznego i nie rozpoznaniem przez Sąd Okręgowy istoty sprawy, ponadto nie podanie przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej tym dokumentom oraz nie wskazanie dowodów, na których się oparł, które to wymienione uchybienia miały istotny wpływ na wynik sprawy.

Mając na uwadze powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania,

ewentualnie:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego jej rozpoznania,

- zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że sąd meriti błędnie ustalił, iż ubezpieczony pracował w spornych okresach w szczególnych warunkach, tj. na stanowisku spawacza. Przedmiotowe ustalenia sądu pozostają w sprzeczności z treścią zebranego materiału dowodowego, a w szczególności z treścią dokumentacji przywołanej w zarzucie apelacji, co dowodzi dowolności w orzekaniu. Dokumentacja obrazuje zatrudnienie ubezpieczonego na stanowiskach: monter części ciągnikowych, ślusarz, ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem - bez wskazania na pracę w charakterze spawacza. Ubezpieczony nie kwestionował podpisów na angażach.

Jednocześnie apelujący zarzucił, że sąd pierwszej instancji ustalając stan faktyczny nie sprecyzował, które z dokumentów znajdujące się w przywołanej dokumentacji pracowniczej konkretnie przesądziły o rozstrzygnięciu na korzyść ubezpieczonego. Ponadto, pomimo uznania, że „najbardziej wiarygodne są dowody z dokumentów, które pochodzą z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) w G.” sąd meriti nie uwzględnił wskazanych powyżej przez apelującego środków dowodowych i nie podał przyczyn, dla których odmówił im wiarygodności i mocy dowodowej, tj. w części potwierdzającej zatrudnienie ubezpieczonego na stanowiskach: monter części ciągnikowych, ślusarz, ustawiacz, ustawiacz maszyn do obróbki skrawaniem. Sąd pominął także treść zaoferowanej przez ubezpieczonego książeczki spawacza Nr (...) z dnia 26 lipca 1973 r., z której wynika przebieg pracy spawalniczej w Zakładach (...) wyłącznie w okresie od 5 marca 1973 r. do 14 czerwca 1973 r.

Zatem w ocenie organu rentowego, Sąd Okręgowy dokonał błędnej subsumpcji rozpatrywanego stanu faktycznego, a w konsekwencji błędnie przyznał ubezpieczonemu sporne świadczenie w sytuacji, gdy takich podstaw nie było. Powyższe skutkowało błędną kwalifikacją i nie rozpoznaniem przez sąd istoty sprawy, które to uchybienia miały istotny wpływ na jej wynik.

W odpowiedzi na apelację R. P., działając przez pełnomocnika, wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego podnosząc, że rozstrzygnięcie jest prawidłowe, uwzględnia rzeczywisty stan sprawy oraz obowiązujące przepisy, a zarzuty apelacji są w całości chybione.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchylając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 i z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720).

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy ubezpieczony spełnił warunki do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym z tytułu pracy w szczególnych warunkach a w szczególności czy wykazał przesłankę legitymowania się okresem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach, jest pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia, lecz uregulowania omawianego artykułu nie precyzują szczegółowych przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Natomiast art. 32 ust. 4 ustawy odsyła w tej materii do dotychczasowych przepisów, którymi są przepisy rangi ustawy lub wydane na mocy delegacji ustawowej (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNP 2002/10/243). Aktem prawnym normującym tę problematykę jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Przewidziane w art. 32 ustawy emerytalnej prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 24 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, LEX nr 1001292; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 ustawy emerytalnej, należy stwierdzić, że wyłącznie takie czynności pracownicze, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Znaczące są przy tym stopień uciążliwości owych czynników oraz wymagania wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Jedynie, jeśli czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu. Z uwagi na wyjątkowość regulacji wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie może zostać tylko uprawdopodobnione, ale musi zostać wykazane w sposób niezbity i niebudzący jakichkolwiek wątpliwości.

Mając na uwadze treść art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej i powołane wyżej regulacje należy wskazać, że ubezpieczony udowodnił ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze 29 lat i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych, osiągnął wymagany wiek (60 lat), a także nie przystąpił do OFE, a także w toku sprawy udowodnił wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat.

Na okoliczność wykonywania przez R. P. pracy w tym charakterze Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z przesłuchania świadków, dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego i w aktach sprawy, z kopii książki spawacza, a także przesłuchania samego ubezpieczonego.

Organ rentowy zarzucił rozstrzygnięciu naruszenie prawa procesowego, poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego, a co za tym idzie błędną kwalifikację stanu faktycznego i nierozpoznanie istoty sprawy. Wskazał także na

to, że sąd pierwszej instancji nie podał przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dokumentom pracowniczym ubezpieczonego oraz niewskazanie dowodów, na których się oparł wydając rozstrzygnięcie.

Aby skutecznie zakwestionować prawidłowość ustaleń sądu co do stanu faktycznego należy każdorazowo wykazać, że miało miejsce uchybienie zasadom logicznego myślenia lub doświadczenia życiowego, gdyż tylko one mogą stanowić o naruszeniu zasad wskazanych w art. 233 k.p.c. Jednocześnie subiektywne przekonanie strony o odmiennej ocenie poszczególnych środków dowodowych, nie może być podstawą kwestionowania swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd. W niniejszej sprawie ocena materiału dowodowego dokonana została przez Sąd Okręgowy na podstawie obowiązujących przepisów prawa oraz po przeprowadzeniu, w sposób prawidłowy postępowania dowodowego. Zebrany w sprawie materiał został rozważony w sposób wszechstronny, ale nie dowolny. Przy czym, od lat utrwalony jest pogląd, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Podkreślić należy, że po wniesieniu przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego i skierowaniu sprawy do sądu, sprawa o emeryturę – uprzednio administracyjna – staje się sprawą cywilną, rozpoznawaną według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu pracy i ubezpieczeń społecznych, w którym stosownie do treści art. 473 k.p.c., nie mają zastosowania ograniczenia dowodowe dotyczące dopuszczalności dowodów z zeznań świadków i przesłuchania stron (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439 oraz wyrok tego Sądu z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239). Sąd na podstawie całego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego ocenia, czy ubezpieczony pracował – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy – w warunkach szczególnych. Samodzielnie sąd ustala również, jak zakwalifikować pracę ubezpieczonego w odniesieniu do wykazu prac stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Podstawowy dowód w zakresie ustalenia czy dana osoba pracowała w warunkach szczególnych stanowi zgromadzona dokumentacja (akta osobowe i płacowe), w szczególności świadectwo pracy, a także inne dowody (zeznania świadków, przesłuchanie strony). Świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2011 r., I UK 107/11, LEX nr 1084700). Jeżeli zaś zachodzą wątpliwości co do stwierdzeń zawartych w świadectwie pracy, konieczne jest ich zweryfikowanie innymi dowodami, szczególnie dokumentami i dowodami osobowymi. W ocenie Sądu Apelacyjnego, to właśnie dowody znajdujące się w dokumentacji pracowniczej R. P., jak też w dużej mierze zeznania świadków i ubezpieczonego wskazują, że wykonywał on pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W wywiedzionej apelacji organ rentowy wybiórczo jedynie wskazuje na dokumenty, które jego zdaniem powinny przesądzać o tym, że R. P. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. Pomija przy tym te dokumenty, które potwierdzają, że ubezpieczony był zatrudniony jako spawacz w spornym okresie. W celu wyjaśnienia wątpliwości charakteru stanowiska, na jakim świadczył pracę ubezpieczony, sąd pierwszej instancji powołał dowód z zeznań świadków i ubezpieczonego. Zeznania te potwierdziły okoliczności, jakie wynikają z akt osobowych ubezpieczonego. Ze świadectwa pracy z dnia 28 października 1988 r. wynika, że w trakcie zatrudnienia ubezpieczony był uczniem, monterem, spawaczem i ustawiaczem maszyn do obróbki skrawaniem na spawalni. Również z licznych zgłoszeń do egzaminu kwalifikacyjnego, protokołów z egzaminu kwalifikacyjnego, jak też dokumentów wskazujących na zmianę zasad wynagradzania wynika, że ubezpieczony wykonywał pracę w charakterze spawacza. Uprawnienia do spawania elektrycznego ubezpieczony uzyskał w dniu 14 czerwca 1973 r., w więc co najmniej od tego okresu pracował w tym charakterze. Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, że okres pracy po dniu 30 listopada 1970 r. nie może być uwzględniony do pracy w szczególnych warunkach, jako że od tego momentu ubezpieczony pracował jako ustawiacz, co wynika z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego.

W bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na

uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., I UK 393/10, LEX nr 950426). Z załącznika do rozporządzenia - wykaz A, dział XIV, poz. 12, wynika, że prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym uznane zostały za prace o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu ciężkości.

W związku z powyższym, nawet jeśli część dokumentacji wskazuje na zatrudnienie na innym stanowisku, to potwierdzony w zeznaniach świadków charakter pracy R. P. jako spawacza ma decydujące znaczenie w świetle ustalenia faktycznie wykonywanej pracy w spornym okresie. Sąd odwoławczy uznał, że sąd pierwszej instancji wyczerpująco uzasadnił dokonaną przez siebie ocenę zeznań. W niniejszej sprawie zeznania świadków są logiczne i stanowią potwierdzenie wyżej wskazanych okoliczności, które wynikają także z akt osobowych ubezpieczonego i dokumentacji organu rentowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, LEX nr 375689).

Reasumując, uznać należy, że Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił zgromadzone w postępowaniu dokumenty pracownicze, akta osobowe i zeznania świadków oraz samego ubezpieczonego, które wyraźnie podważają twierdzenia zawarte w apelacji. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie potwierdza, że ubezpieczony w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace w szczególnych warunkach – prace spawacza. Przyjąć zatem należy, że okres zatrudnienia ubezpieczonego w Zakładach (...) w G. od 14 listopada 1973 r. do 30 listopada 1979 r., uznać trzeba za pracę w warunkach narażających zdrowie ubezpieczonego na szkodliwe czynniki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c, apelację organu rentowego, jako nieuzasadnioną, oddalił w całości (punkt I).

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie, z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania należą, między innymi, koszty ustanowienia przez strony pełnomocnika procesowego. Konsekwencją wygrania sporu w postępowaniu apelacyjnym przez ubezpieczonego jest zasądzenie na jego rzecz od (...) Oddział w G. kwoty 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, na podstawie § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu - j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm. (punkt II).

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel